კვირა. 1918 წ. ენკენისთვის 29 № 181

ორშაბათიდან ოთხშაბათამდე

ფასი თბილისში და პროვინციაში 50 აბ. რკ. ბჭის სადგურებზე 60 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს **ავტორის ვინაობა** და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. **დაუბეჭდავი** საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5, ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 76. ტელეგ. ადრესი: თბილისი, „საქართველო“.

კონტორა

„საქართველოზე“ ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ სამი თვით და ეღირება—25 მ. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 10 მანეთი. ცალკე № 50 კ. **განცხადების ფასი** სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 60 კაპ. უკანასკნელზე—50 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. **სამგლოვიარო განცხადება** თითოჯერ 20 მანეთია. მისამართის გამოცვლა ღირს 3 მან. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 10 (ახ. დრ.) საათიდან 3 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა **15—73**

უკანასკნელი ცნობები

აღმოაჩინეს 105000 მანეთის ბონების გამტაცებლების კვალი.—შრომის მინისტრის წინადადებით ამ დღეებში თბილისში მოხდება უმუშევართა რეგისტრაცია.—საგანგებო სასამართლოს თავმჯდომარედ დაინიშნა იულიანე ჯაფარიძე.—საგანგებო რაზმმა თბილისში დაატუსაღა როსებ ამირეჯიბი, რომელსაც კავშირი აქვს ბაგრატიონ დავითიშვილის დატუსაღებასთან.—მთავრობამ საქართველოს ტყეებიდან ყოველგვარ ხე-ტყის უფასოდ გატანა აკრძალა.—არრასის და პეტროგრადის მხრიდან ინგლისელებმა და ამერიკელებმა ძლიერი იერიშებით მოწინააღმდეგეს მცირე ტერიტორია წაართვეს.—სომპლის აღმოსავლეთით ფრანგებმა გადალახეს რკინის გზა.

საქართველო

ყოველდღიური ორგანო ეროვნულ-დემოკრატიული მიმართულებისა, გამოდის

გეორგი ძიძოძის რედაქტორობით

და

შალვა ამირეჯიბის, ალექსანდრე ასათიანის, გიორგი გვაზავას, რაფიელ ინგილოს, პავლე ინგოროყვას, სპირიდონ კედიას, დავით კასრაძის, ტიტე მარგველაშვილის, ნიკო ნიკოლაძის, პეტრე სურგულაძის, ტიციან ტაბიძის შალვა ტატიშვილის და ლელი ჯაფარიძის უახლოესი თანამშრომლობით.

გაზეთის ფასი: პირველი ღვინობისთვიდან წლის დამლევამდე 25 მანეთი. თვიურად 10 მანეთი. ცალკე ნომერი თბილისსა და პროვინციაში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კაპ.

ღრმათ დამწუხრებული **ივანე ბარველი** ამით აუწყებს ნათესავთ, მეგობრებს და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გაოდაიცვალა სექტემბრის 27-ს ღამით უსაყვარლესი და დაუვიწყარი მისი მეუღლე მსახიობი

ანნა კავთელი

პანაშვიდები ყოველდღე, საღამოს 6 საათზე, ქვაშვეთის ეკლესიაში, გამოსვენება და დაკრძალვა ორშაბათს სექტემბრის 30-ს, დილის 10 საათზე, ნინო წმინდის სასაფლაოზე. 1—1

ქართველ მსახიობთა კავშირის საბჭო გულითადის მწუხარებით აუწყებს, რომ გარდაიცვალა წევრი კავშირისა და ქართული თეატრის მსახიობი

ანიკო კავთელი

პანაშვიდები ყოველდღე საღ. 6 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვა ორშაბათს სექტემბრის 30-ს. 1—1

გულ-დაწყვარნი დედა ნინო, ძმები რაჟდენ, გრიგოლ და ლევან, მეუღლე ვარო, რძლები ეკატერინე და დარო მირიანაშვილები, დეიანნა და სიძე გიორგი მაძეკაშვილები, სიმამრი ნიკო და სიდედრი ბნანა ჯორჯენაძეები აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას 29 ენკენისთვეს, 12 საათზედ, დიდუბის ეკლესიაში გადახდილ იქნება შვიდის პანაშვიდი ახლად გარდაცვალებულის

ნიკოლოზ ბალაქისაძის

მირიანაშვილის

სულის მოსახსენებლათ. 2—1783—2

ქართულ-გერმანულ საზოგადოების გამგეობა ამით აცხადებს, რომ კვირას, 29 ენკენისთვეს, ... ქ. № 11 დილის სრულს 12 ნახევ. ს. გაიმართება

საჯარო ლექციები

1) არტ. ლაისტ: ქართული პოეზია.
2) ჰაინ: ქართული ლექსები გერმანულ თარგმანში.

რადგან ლექციები დაწყება სწორეთ 12 ნახ. საათ. ვსთხოვთ პატივცემულ საზოგადოებას, სრულს 12 ნახ. საათზე მობრძანდენ დარბაზში. 4—4

სახელმწიფო თეატრი

საოპერო სეზონი 1918 წლ. დირექცია „ლ. ლევიცკის“

კვირას, 19 ენკენისთვეს, დაიდგმის

„ფაუსტი“ ოპერა 4 მოქმედებად. მუს. გუნოსი.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი: ეოლ-ლევიცკისა, მოროზოვა და ოვსიანიკისა. ბ-ნნი ბერეზინი, ზუბარევი და ნიკოლსკი.

დირიჟორი **ცენოვსკი.** **დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.**

30 სექტემბერს „ტოსკა-სოკტ“ „პიკოვაია დამა“ 2—„აიდა“ 3—„კბრმენი“. 1—1015—1

გაბილონის გოდოლი?

უკანასკნელ სხდომაზე ეროვნულმა საბჭომ მიიღო „დებულება საქართველოს სახელმწიფო ენისა“. როგორც მოსალოდნელი იყო, ამ საკითხმა გამოიწვია ცხარე კამათი, რომლის შინაარსმა ზედმეტად ცხად ჰყო ჩვენთვის, რომ საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოს ერთი თვალსაჩინო ნაწილი დიდმნიშვნელოვან სახელმწიფოებრივ საკითხებს სწყვეტს არა სახელმწიფოებრივ ინტერესის მიხედვით, არამედ პარტიული დოგმატიკის კარნახით. ჩვენ არ შეუდგებით განხილვას ამ საგანზე მომხდარ ფრიად საყურადღებო სჯა-ბაასისას, ამას მკითხველი გაეცნობა სხდომის „ჟურნალიდან“. წერილის საგანია არსებითად შეეხოს ენის საკითხს სახელმწიფოს დაწესებულებებში და უმთავრესად ეროვნულ საბჭოში.

გაუგებრობის თავიდან ასაცდენად უნდა აღვნიშნოთ, რომ ენის საკითხი საქართველოს სახელმწიფოში ჩვენთვის გამორკვეული და ნათელია: ჩვენ ვამბობთ **საქართველოს** სახელმწიფოს, სადაც ძალა-უფლების დასაბამი პირველ ყოვლისა ქართველი ერის ხელშია. რამდენსაც უნდა ცდილობდნენ დღევანდელი საჭეთმპყრობელნი ინტერნაციონალური კორექტივების შეტანას მართვა-გამგებლობის მექანიზმში და ჯერ კიდევ უცნობი წესების შემოღებას საქართველოს „tabula rasa“-ზე, მაინც აშკარაა პირუთვნელ მეთვალყურისათვის, რომ აღდგენილ სახელმწიფოს დამახასიათებელ თვისებას შეადგენს უეჭველად ნაციონალური მომენტი. შესაძლებელია, რომელიმე მესამე ხარისხოვან ინტერნაციონალისტმა ეს დებულება ჩვეულებისამებრ სცნოს „ზოოლოგიურ ნაციონალიზმის“ გამოსახულებად, მაგრამ ჩვენ ამ შემთხვევაში ანგარიშს ვუწევთ ობიექტიურ მდგომარეობას, რაც სრულებით არ ეგუება ზოგიერთების სულის ქვეთებას, მაგრამ გვარწმუნებს საქმის ნამდვილ ვითარებაში.

საქართველოში ქართველი ხალხის უპირატესული მდგომარეობა სრულებითაც არა ჰნიშნავს იმას, რომ ეროვნულ უმცირესობათ წართმეული ჰქონდეთ მოქალაქობრივი უფლებანი. ჩვენს რესპუბლიკას გერების ყოლა არ ესაჭიროება, ამიტომ წარმოუდგენელია, რომ სახელმწიფოებრივი აქტები შეიცავდეს ვისმე კანონიერი უფლების შეზღუდვას.

სწორად შეთვისებული სახელმწიფოებრივი და დემოკრატიული პრინციპი არ მოითხოვს ისეთი წესებისა და ტრადიციის დამყარებას, როდესაც სახელმწიფო ერთეული ჭარგავს არძანებლობითი პოლიტიკური ორგანოს მნიშვნელობას და ემსგავსება კონგლომერატს.

არავითარ დავას არ იწვევს ის ფაქტი, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპულიკა არის ფინიტარული სახელმწიფო, მაშასადამე, აქ ეჭვის დაუბადებლად გატარებული უნდა იყოს ერთბრძანებლობითი სისტემა და ამ გზის გადახვევა კი იმისი მომასწავებელი იქნება, რომ ჩვენი რესპუბლიკა უახლოვდება ფედერატიული ტიპის სახელმწიფოს, რაც ერთობ სახიფათო იქნებოდა აწინდელ კულტურაში და პირობებში.

ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესები საქართველოს მიწა-წყალზე დაცული იქნება კანონისა და სამართლიანობის ფარგლებში. ვადამეტებული სენტიმენტალობა მხოლოდ ვნებას უქადის აღმშენებლობითი პროცესში მყოფ სახელმწიფოს. აი, მაგალითად, მოწყობა ადგილობრივ სახელმწიფო დაწესებულებათა იქ, სადაც მცხოვრებთა თვალსაჩინო რიცხვი შეადგენს არა ქართველებს, დაექვემდებარება სწორედ ადგილობრივ პირობებს ენისა თუ ჩვეულების მიხედვით: ახლო წარსულში ეროვნულმა საბჭომ მიიღო მომრიგებელ მოსამართლეთა ინსტიტუტის დაარსების კანონი, რომლის მე-17 და მე-18 მუხლი ჰგულისხმობს სწორედ ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესების დაცვას: ასევე მოეწყობა, რასაკვირველია, სწავლა-განათლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემაც. გარნა სახელმწიფოებრივი მართვა-გამგეობის ფუნქციები—საერთო მნიშვნელობისა და დანიშნულებისა—შეადგენს სახელმწიფოს ცენტრალურ აპარატის განსაკუთრებულ კუთვნილებას და ყოველივე ამის საწინააღმდეგო პრეტენზიები დაუნდობლად უკუგდებული უნდა იქნეს.

სახელმწიფოს მმართველობის მთავარ ღერძს წარმოადგენს საკანონმდებლო დაწესებულება—ჩვენი ეროვნული საბჭო და სწორედ მის ყოველდღიურ მუშაობაში სავალდებულოა, რომ გამოსჭვიოდეს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი სახე. რომელ ენაზე უნდა იყოს სჯა-ბაასი ჩვენს პარლამენტში, ამაზე მე ვესაუბრებოდი მკითხველს „საქართველო“-ს 178 ნომერში. მის შემდგომ საკითხი დაისვა უკვე პრაქტიკულად თვით ეროვნულ საბჭოში და განსახიერდა წერილის თავში აღნიშნულ კანონის ციღებით. მიუხედავად იმისა, რომ პირველი მუხლი კანონისა კატეგორიულად აღიარებს ქართულ ენის სახელმწიფოებრივობას, მისი შენიშვნა და უმეტესად-კი მესამე § სავსებით აბათილებს კანონმდებლის აზრს. გასაოცარია, როდესაც სოციალ-დემოკრატს ეროვნულ საბჭოში უმცირესობათა ენის დაშვება ჰსურს გაამართლოს შვეიცარიის, ავსტრია-ჰუნგრეთის და ზოგიერთი სხვა სახელმწიფოს მაგალითით! ანალოგიების მოყვანა დიდს სიძნელეს არ შეიცავს, თუ მას თანა სდევს მიზანშეწონილებაც: შვეიცარიის **ფედერატიულ** რესპუბლიკის დაწესებულებებში ოფიციალურად სამი ენა იხმარება: ფრანგული, გერმანული და იტალიური და, გარდა იმისა, რომ ოვინი თანაბარი ღირსებისაა, მათი შემოღების მიზეზებიც სრულიად სხვა გარემოებით არის გამოწვეული; ამიტომ საქართველოს მთლიანს და ისტორიულად შედუღებულს ტერიტორიაზე შვეიცარიის სისტემის გადმონერგვა შეუძლებელი იქნებოდა. ავსტრია-ჰუნგრეთის ანალოგია ხომ პირდაპირ სამარცხვინოა: თანდათანობით დაპყრობით, თუ ხრიკებით შეკოწიწებული სახელმწიფოს პარლამენტის წესების გადმოტანით, არა მგონია, სულ მცირედი სარჯებლობა მოუტანოთ საქართველოს ხალხის წარმომადგენლებს საკანონმდებლო დაწესებულებას! დაუმთავრებელ ობსტრუქციას, სკამების მტვრევასა და ერთმანეთის ფიზიკურ შეურაცხყოფას ხომ ვერ ჩასთვლიან ჩვენი ელასტიური სოციალ-დემოკრატები სერიოზულ კანონმდებლობითი მუშაობათ!?

მიღებული კანონით ეროვნულ უმცირესობათ საქართველოს პარლამენტში უფლება ეძლევათ ილაპარაკონ დედა-ენაზე, ე. ი., ეროვნულ საბჭოში ჩვენ ვიქნებით მოწმენი დაახლოვებით 7 ენაზე მეტყველებისა! ეს იქნება ნამდვილი ბაბილონის გოდოლი! მწყობრად მომქმედი პარლამენტი, დღეს რომ ნაყოფიერად აწარმოებს რთულ საკანონმდებლო მუშაობას, გარდიქმნება ერთი მეორის შეუსმენელ ხალხის უბრალო სალაყბოდ! ჩვენ საფავეშიეე ჩავკლავთ ეროვნულ საბჭოს სახელმწიფოებრივ ჩანასახს და მოუსპობთ მას სახელმწიფოს განვითარებისა და კულტურის რეგულიატორის დანიშნულებას! არ ვიცი, რამდენად სახეერო იქნება ასეთი გარემოება ინტერნაციონალის დამკვიდრებისათვის. მაგრამ საქართველოს სახელმწიფოებრივობის განმტკიცებას ისეთი საშინელი სიურპრიზი მოელის, რომელის გადალახვა ნებაც კი შეუძლებელია ამ ჟამად!

საქართველოში მოსახლე ეროვნულ უმცირესობანი სახელმწიფოებრივ გამოცდის წინაშე სდგანან: მიუხედავად კანონის დეფექტისა, სად სახელმწიფო შეგნებამ უნდა აგრძნობინოს არაქართველ მოქალაქეთ ნდობით აღჭურვონ მხოლოდ ის კანდიდატი, რომელიც საქართველოს საბჭოში სახელმწიფო ენაზე ილაპარაკებს და ამრიგად არ ივალებს საკანონმდებლო მუშაობის შემაფერხებელ ფაქტორის როლს.

რ. ინგილო.

შემდეგი ნაბიჯი

ჩვენი პოლიტიკის მთავარ საგანს აქამდე დამოუკიდებლობის საკითხი შეადგენდა. საქართველოს რუსეთიდან ფაქტიურად გამოყოფას საქართველოს სუვერენობის აღდგენის აქტი უნდა მოჰყოლოდა. ამას მოითხოვდა ჩვენი ეროვნული განვითარების ლოგიკა და საერთამორისო ურთიერთობის კარნახი.

რამდენიმე თვემ გაწელა საქართველოს თავისუფალი არსებობისა. საქართველოს დამოუკიდებლობა უკვე სცნო გერმანიამ, რუსეთმა და ეს საკმაოთ საკმარისია ამ ჟამად იმისთვის, რომ საქართველომ თავისი-თავი უფლებრივად სრულიად გამორკვეულ სახელმწიფოებრივ ერთეულად მიიჩნიოს და შინაურ ცხოვრების აღმშენებლობას შეუდგეს.

მრავალ პატრიოტს ამით თავისი მიზანი მიღწეულად დაუსახავს და მოხუცი სიმეონის სიტყვებით მიმართავს განთავისუფლებულს სამშობლოს, უფრო სამართლიანი იქნებოდა გეფიქრნა, რომ დამოუკიდებლობის აღდგენით საქართველოს [illegible] ... თვის ბრძოლა კი არ [illegible] ... ამამედ ახალს სტადიაში გადადის და ამ სარბიელზე საქართველოს თავისუფლება გაცილებით მეტს მსხვერპლს და ენერგიას მოითხოვს.

საქართველოს უფლებრივად შემოზღუდვას უნდა მოჰყვეს მისი ფიზიკური შემოკრება, გამთელება, მისი შემოფარგლვა ეკონომიურად და მიე ერთ მთლიან ცოცხალ ერთეულად გარდაქცევა. ყველა საქართველოსთვის საარგებლო პოლიტიკური კომბინაციები და უფლებრივი ნორმები დღე-ნაკლულ და უსიცოცხლო იქნება, თუ არ დაემყარა სახელმწიფოს მტკიცე ძალს, ერის ეკონომიურსა და ფიზიკურს გამძლეობას.

დღეიდან ქართველი ერის მთავარი ძალები მის ეკონომიური ცხოვრების განმტკიცებას უნდა ეწირებოდეს. პოლიტიკურს ცხოვრებას, დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრივ ურთიერთობას ერი მხოლოდ მაშინ განამტკიცებს, როდესაც ის ეკონომიურად მტკიცედ სდგას საკუთარ ფეხზე. თუ ერი ვერ შესძლებს თავის არსებობის უზრუნველყოფას ხაზრდოდი და ყოველი აუცილებელი საჭიროების მასალით, ლიტონი სიტყვა იქნება თავისუფლება მისი და სახელმწიფოებრივი სუვერენობა.

საქართველოს ყველა პირობები მოეპოება, რომ პოლიტიკურ თავისუფლებას ეკონომიური თავისუფლებით ხოლოვი შეასხას და განამტკიცოს. მაგრამ ეს მოითხოვს ეროვნული ენერგიის სასწრაფოდ ამოქმედებას და ამოძრავებას, ხალხის ბეჯით შრომასა და მეცადინობას. პოლიტიკური თავისუფლება ხშირად იოლად მოიპოება, ხოლო ეკონომიური დამოუკიდებლობა ბევრგან მრავალ თაობათა დაუღალავ შრომაზე აღმოცენებულა, ხოლო ყოველთვის მოითხოვს ერის ხანგრძლივ მეცადინობას და მუყაით ენერგიის ხარჯვას.

ასეთი მუშაობისათვის ერს ძალა მობილიზაცია ჯერ არ გამოვეცხადებია. საქართველოს ეკონომიური ურთიერთობა ძველებურად სთვლემს და უსიცოცხლოდ მიმდინარეობს. მას ჯერ არ უგრძვნია დამოუკიდებლობა, როგორც ეკონომიური შემოქმედებისა და საქმიანობის აღმძვრელი და ამამძრავებელი ძალა. ის მხოლოდ განიცდის ამ გამოყოფას, ჩამოშორებას ყოველივე საგნის შემოკლებით და გამოლევით.

საქართველოს აწეწილ ეკონომიური ცხოვრების განმტკიცება ერის ხანგრძლივ მუშაობას მოითხოვს. სასწრაფოა ამ მუშაობის დაწყება და ამისთვის ყველა შემომქმედი ძალების მობილიზაცია და ამოძრავება. ყოველგვარი პოლიტიკური თუ სოციალური საკითხი, მახლობელი თუ შორეული მიზანი და მისწრაფება ამ ეკონომიურ აღმშენებლობის გარეშე უნდა იყრიდეს თავს და მას ემსახურებოდეს. გარეშე ამისა ვერ დამყარდება სახელმწიფოს სიმტკიცე და ძლიერება.

ჩვენი პოლიტიკა ჯერ კიდევ თავს იქცევს წვრილმანი რეფორმებით, წვრილმანი დაპირებებით და საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფთა პრეტენზიების განსამართლებით. მიტოვებული რჩება ქვეყნის მეურნეობა, აღებ-მიცემობა, საქარხნო და შინაური მრეწველობა, თუ მიმოსვლის საქმე. საქართველოს ეკონომიურსა და ფინანსიურს ცხოვრებას ჯერ კიდევ არ გაუხელია თვალები და ქვეყნის შინაური და გარეშე მდგომარეობა არ უცვნია. სახელმწიფოებრივი ცხოვრების ჩარხი კი მუდამ ამ საკითხების გარშემო იბრუნებს და ამიტომ არის საჭირო ერის ყველა შემომქმედი ძალების მათ გარშემო ამოქმედება.

ა. ასათიანი.

მოძღვრეგი ულა დაბეჭდა

წინა წერილში პარტიის მარქაფა ხალხზე მოგახსენებდით. ამ ხალხის დამახასიათებელი თვისება ის არის, რომ იგი მედროვეა. პარტიულ ცხოვრებაში მას ვერ დაეყრდნობი, ვინაიდან პარტიის იდეოლოგიური საძირკველი, მისთვის მარტოოდენ „სესხის“ ასაღები ფონდია, ხოლო პარტიის ტაქტიკა და მოქმედება—საკუთარი „ბანკის“ დასაარსებლათ გამოსაყენებელი მოგონება.

ამის და მიხედვით, სხვანაირია მისი ცხოვრების ზნეობის წიგნიც. დრო დაუდგება თუ არა, შენს ბინა-შენობას თავზე დაგამსხვრევს, რომ საკუთარში

გადაბრძანდეს უკვე თავის ფირმის გამოსაკიდებლათ. მარქაფა ხალხი პარტიაში,—გატენილი ყუმბარაა, რომელიც, არ იცი როდის იფეთქებს და გაგიტანს. მისგან პარტია მუდმივს განსაცდელშია და პერმანენტული კატასტროფა უდგას. დღეევანდელი დღე ყველა დღეზედ უფრო საშიში დღეა. საწვავი მასალით გატენილია სხვა ქვეყნებთან ერთად ჩვენი სამშობლოც. არ იცი, როდის და რომელ კუთხიდან მოედება გამანადგურებელი ალი. აბა ასეთ დროში იკითხეთ, გატენილ ყუმბარაზე ჯდომა!

ჩვენთვის ეროვნული იდეოლოგია და პრობლემა, პრაქტიკულად საქართველოს დამოუკიდებლობას ემსახურებოდა. საქართველოს სახელმწიფოს აღდგენა იყო ჩვენი იდეალი, ჩვენი ყველაფერი. ეს იყო ჩვენი პრაქტიკული ბრძოლის საგანი. ამისათვის არაფერი დაგვიზოგავს. ეროვნულ ძალების აღზრდა-დარაზმვასთან ერთად, ჩვენს უმთავრეს იმედს გარეშე ძალაზე ვამყარებდით. საქართველოს სუვერენობის აღდგენა და მისი გამთელავი რუსეთის განადგურება—რუსეთის მოწინააღმდეგე სახელმწიფოს ენერგიისა და მის პოლიტიკური მიზნების ნაყოფი უნდა ყოფილიყო. საერთაშორისო პირობებმა მოსაზრებანი გაგვიმართლეს.

ჩვენი პოლიტიკური იდეალიც გაანაღდეს. სულმტკიცე და ძარღვმაგარ გერმანიის მეგობრობა იყო და არის ამ საქმეში ძველი თანამგზავრი. დღეს საქართველო დამოუკიდებელი, სუვერენული სახელმწიფოა. ბევრია დაუწყობელი ამ ნორჩ სახელმწიფოში, ბევრი პასუხისმგებელი პირი თავის ადგილზე არ ზის და ქვეყნის საქმეს ჭრეს; ყალბია და გამოუსადეგარი სახელმწიფოს ასაგებად ის იდეოლოგია, რომელზედაც აღიზარდა ჩვენი მმართველი პარტია და რომლითაც ამ უკანასკნელმა დააპირა საქართველოს სახელმწიფოებრივი ორგანიზმის შექმნა. თავის ძირითად მიმდინარეობაში ბრუდეა და არა სახელმწიფური მთავრობის პოლიტიკა. მაგრამ ყოველივე ეს ჩვენი ბიხაური საქმეა. საქართველოს აწინდელი ვითარების გადასალისება, მისი, რაც შეიძლება, რადიკალური გარდაქმნა, უნდა მოხდეს შიგან ძალთა განწყობილების ხაზის და გვარად. ჩვენს წინ ფართე საბოქმედო ასპარეზია გადაშლილი. ამას უნდა გამოყენება. ცხოვრებამ საკუთარი გაგვამართლა ქვეყნისა და ხალხის წინაშე, მაშინ როდესაც სოციალისტების არც ერთი თამასუქი მას არ გაუნაღდებია. ხალხმა ეს დაინახა და გაიგო. მისი ნდობაც აშკარად ჩვენსკენ გადმოიხარა. თუ მოქმედებისა და მუშაობის უნარს გამოვიჩენთ, ძალი არაფერი გვინდა. აი ერთად ერთი ორგანიული საშუალება, ერთად ერთი საიმედო გზა საქართველოს სახელმწიფოებრივი მდგომარეობის გარდასაქმნელად.

საქართველოს სუვერენობის ხელუხლებლობა, საქართველოს შინაგანი დაწყობა ეროვნულ ძალთა თავისუფალის ევოლიუციით—აი ჩვენი რწმენის საძირკველი, ჩვენი მოქმედების საგანი.

რა რწმენითა და თავდადებითაც არ მივენდეთ გარეშე ძალას რუსეთის დამხობისა და საქართველოს აღდგენის მიზნით, იმგვარისავე რწმენის სიმტკიცით არ ვიწყნარებთ გარეშე ძალის ჩარევას საქართველოს შინაურ საქმეებში. ხიფათით და ქვეყნის უბედურებით ამოიცანა ამგვარი ნაბიჯის გადადგმა. არავითარის მოსაზრებით არ შეიძლება გაიმართლოს ქვეყნის სუვერენობის შელახვისა და სამოქალაქო ომის დანაშაული. საამისო მასალა დღეს ბევრია ჩვენში.

ვინც ამ მასალის გამოყენებას შეეცდება და საქართველოს სახელმწიფოს შინაურ ცხოვრებაში კატასტროფიული და ავანტიურისტულ ელემენტის შეტანას დააპირებს, იგი ქვეყნის დამქცევია.

შეუბრალებელია ჩვენი ბრძოლა ასეთ ადამიანების წინააღმდეგ, სულ ერთია იქნებიან ისინი ჩვენი პარტიის, თუ სხვა პარტიათა მარქაფა ხალხის წრიდან გამოსული, ან თუ სულ ახალი პარტიის წევრები. მათგან თავის განმიჯვნა უპირველესი საქმეა. მათთან ბრძოლა პირველი მოვალეობაა იმ პატრიოტისა და პარტიებისა, **რომელნიც სამშობლოს იდეას და მის ინტერესს ყველა სხვა ინტერესებზე მაღლა აყენებენ.** ეს კი ყოფილა და არის ჩვენი ინტეგრალური ნაციონალიზმის სული და ძარღვი. ამოგვაცალეთ ეს სული, ამოგვართვით ეს ძარღვი და მაშინ მოკვდება თვით მოძღვრება, დაიშლება პარტიაც.

მარქაფა ხალხი თავის დღეში ამას ვერ მიაღწევს!

სპირიდონ კედია.

მოსაზრების წრეებში

ენკენისთვის 27-ის სხდომაზე მთავრობამ დადგინა: ამიერიდგან აიკრძალოს საყოველთაოდ საქართველოს ტყეებიდან ყოველგვარი ხე-ტყის უფასოდ გაცემა.

—

სამხედრო მინისტრის მოხსენებით დაადგინეს: მოწონებულ იქნას სამხედრო მინისტრის მოხსენება სამხედრო საველე სასამართლოების შესახებ იმ პირობით, რომ ხსენებულ სასამართლოებს საგანგებო სამხედრო სასამართლოები დაერქვას. პროექტი გადაეცა ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმს.

—

ფინანსთა მინისტრის მოხსენებით დაადგინეს: გერმანიაში გასაგზავნ კომისიის წევრებს შტეინს და ლომაურს თითოს 2,000 მარკა მიეცეს თვეში, თანხმად ხსენებულ კომისიის შტატებისა და 1,500 მარკა თვეში სამგზავრო.

—

შინაგან საქმეთა სამინისტროს კანცელარიიდან საქართველოს საზღვარ გარეთ გასვლის ნებართვის მიცემა შესწყდა, ასეთი მოწმობების მიცემა შემდეგში უნდა სწარმოებდეს გუბერნიის კომისარის და თბილისის მილიციის უფროსის კანცელარიიდან.

ეროვნული საბჭო

წერილები პარლამენტიდან

II

სოციალ-დემოკრატებს მეორე მარცხი მოუვიდათ: თეთრი გიორგის პრეცედენტი ძალიან სახიფათო გამოდგა ჩვენი პარლამენტის მარცხენა სექტორისათვის. ეროვნული საბჭოს წევრნი თანდათან იხსნიან თავს იმ პარტიული ჯაჭვებისაგან, რომელიც ასე ძლიერად ბორკავენ მათ და მით ეროვნულ საბჭოსაც მარტო ერთი ფრაქციის დიქტატურის ქვეშ აქცევენ.

პარლამენტი ორ გარკვეულ მიმდინარეობას იღებს: ერთი, შეუდრეკელი ქინიანობის სოციალისტები წერეთლის მეთაურობით და სოციალისტ-რევოლუციონერთა მუდმივ ანსამბლით, რომელიც თანდათან იმცირებს თავის რიცხვს და, მეორე—უფრო პატრიოტულად განწყობილი ნაწილი სოც.-დემოკრატიისა და მათგან მარჯვენა სკამებზედ განაწილებული, რომელიც უფრო ადვილად იღებს საერ სახელმწიფოებრივ ხაზს.

მხოლოდ ფედერალისტები აბანდებენ საქმეს.

ამ ფრაქციას პარლამენტში შუა სკამები უჭირავს და, უთუოდ ჰგონია, რომ პოლიტიკაც ესეთივე უნდა იყოს.

ყოველი საკითხის გადაჭრის დროს ის უსათუოდ შუაში უნდა ჩადგეს და უხიაკ აბეზარივით ორივე მოწინააღმდეგეს ანგარიში აურიოს.

ბოლოს და ბოლოს ვერ გაიგებ თუ რა უნდა ამ ხალხს:

თითქოს სოციალისტები არიან.

თითქოს პატრიოტობასაც თამაშობენ.

მაგრამ შედეგში არც ერთი რჩებიან, არც მეორენი და ორივე მხარეს აწბილებენ.

ამისთვის არის, რომ მათი ყოფნა პარლამენტში ასე უდღეურათ მიდის.

მათი გამოსვლები, უფრო იმერულ სადღეგრძელოებს მოგვაგონებს, სადაც ყველაფერი იწყობა:

თანახმად ტოლუმბაშისა.

ისე, როგორც მათი სიტყვები „თანახმად მომხსენებელისა“.

მაგრამ ამ მომხსენებელსაც არ სჯერა მათი, რადგან არ იცის თუ როდის გადადებენ კვანტს ისე, როგორც გუშინდელ სხდომაზედ მოხდა.

სრულიად მოულოდნელად ეს სხდომა დიდ საპარლამენტო დღეთ გადიქცა: ირჩეოდა საკითხი, თუ რა ენაზედ უნდა ილაპარაკონ ეროვნულ უმცირესობის წარმომადგენლებმა.

საკონსტიტუციო კომისია და სოციალ-დემოკრატები იცავდენ ამ წარმომადგენელთათვის უცხო ენებზედ ლაპარაკის უფლებას.

საბჭოს უმრავლესობა, თითქოს გრძნობდა მთელ შეუსაბამობას ასეთი ახირებული კანონპროექტისა.

სპ. კედიას სიტყვამ, რომელიც, მგონია, პირველი მაგალითი იყო ნამდვილი პარლამენტარული სიდინჯისა იმ გაწბილებულ ატმოსფერაში, რომელიც საბჭოში მყარდება ჩვეულებრივად და ცივი რეალობის ანალიზში, თითქოს აგრძნობინა დარბაზს თუ როგორ იმსხვრევიან განყენებული პრინციპები ცხოვრების შეუდრეკელ რეალიზმში.

ნ. ქარცივაძის გულწრფელმა სიტყვამ, ხომ ყოველი ნიადაგი გამოაცალა ამ შეუსაბამო კანონს.

და თითქოს გრძნობდა ყველაფერს ამას საბჭო, მაგრამ მაინც ვერ ბედავდა სრულ უარყოფის გზას დასდგომოდა.

ხმების აპრიორული თანაბრობა, მაინც აშინებდა მათ.

ფედერალისტები აქაც აჯახირებდენ საქმეს.

ი. ბარათაშვილი ტრიბუნაზე სოციალისტურ ბუქნას გადადიოდა და მის ამხანაგებს კი შეეძლოთ ამა თუ იმ მხარის უმრავლესობა შეექმნათ.

საჭირო გახდა პავლე საყვარელიძის კომპრომისი:

რომ ეს უფლება ერთა უმცირესობათათვის მიეცათ არა როგორც უფლება, არამედ მხოლოდ საშუალება ქართული ენის არ ცოდნის დროს.

ამით პრინციპი ქართული ენის სახელმწიფოების მაინც რჩებოდა.

სრულიად მოულოდნელი იყო წერეთლის გამოსვლა ტრიბუნაზედ ამ მუხლის გადადების გამო.

ყველას ეგონა, რომ მასშიც მოხდა გადატეხა და სახელმწიფო პრინციპმა სძლია დოგმატიური სოციალისტი.

მაგრამ როგორ მოსტყუვდენ ყველანი!

მხოლოდ 15 წუთის შემდეგ გამოირკვა, რომ წერეთლის წინადადება მხოლოდ ხრიკი იყო:

მან იგრძნო, მისი თვალსაზრისის უარყოფის შესაძლებლობა და დროებით გადადების სახით შეეცადა იმ დრომდე შეეჩერებია იგი, როცა ამ ერთა 28 დეპუტატი მის გვერდით იქნებოდენ ამ საკითხში.

მაგრამ მას, როგორც დაბერებულ ჯამბაზს მალე გაუგეს ოინი და ბატონი წერეთელი საბჭოდან დამარცხებული წაბრძანდა.

ამ შემთხვევაში მას ფედერალისტებმაც კი უმტყუნეს.

ეს ორი დამარცხება ძალიან ცუდი აუსპიციები უნდა იყოს მისთვის.

ლ. ჯ—ძე.

27 ენკენისთვის სხდომა.

თავმჯდომარეობს. ნ. ჩხეიძე.

რა ენაზედ უნდა ილაპარაკონ პარლამენტში ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებმა.

უმცირესობათ ნება ეძლევათ დედა-ენაზედ ილაპარაკონ.

წარსულ სხდომაზედ მიღებულ კანონ-პროექტების სარედაქციო კითხვის შემდეგ, დაიწყო განხილვა საკონსტიტუციო კომისიის კანონ-პროექტისა შესახებ ენისა საქართველოს ეროვნულ საბჭოში. მომხსენებელმა **რ. არსენიძემ** წარმოადგინა კომისიის აზრი, რომელიც ნებას აძლევს ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს სიტყვები წარმოსთქვან დედაენაზედ. საერთოდ კი სახელმწიფო ენად აღიარებულია ქართული ენა და საერთო საკანონმდებლო მუშაობა ამ ენაზედ უნდა სწარმოებდეს.

კომისია ამ დადგენილების მიღების დროს ხელმძღვანელობდა იმ პრინციპით, რომ უნდა დაცულ იქმნას უმცირესობათა უფლებანი და რომ მოუსპოთ საშუალება ლაპარაკისა, რას იტყვის სხვა ერთა დემოკრატია? და ყოველ სხვა მოსაზრებათა გარეშე დემოკრატიას არ შეუძლია სხვა ერთა უფლებანი შეზღუდოს.

დ. ჩიქოვანი (რაჭ. დეპ.)

საქართველოში სახელმწიფო ენათ მხოლოდ ერთი ენა უნდა იყოს აღიარებული.

მე წინააღმდეგი ვარ კომისიის დადგენილებისა და აი რა მოსაზრებით: საქართველო უნიტარული სახელმწიფოა და ასეთ სახელმწიფოში, მხოლოდ ერთი ენა უნდა იქმნეს აღიარებული სახელმწიფო ენათ. სხვა სახელმწიფოებშიაც კი, სადაც რამოდენიმე ენაა მიღებული, ძლიერი ტენდენცია სჩანს ერთი ენის გაძლიერებისა. მაგალითად ფინეთში, სადაც თანაბარი გასავალი ჰქონდა ფინურსა და შვედურ ენებს, უკანასკნელი დღეს, თითქმის სრულებით განიდევნა სახელმწიფო დაწესებულებათაგან. ჩვენ, რომელთაც გვაქვს ბედნიერება არ გვქონდეს რამოდენიმე ენა, შეუძლებელია სხვა ენათა ხმარება დავაკანონოთ. ამას გარდა პრაქტიკული მოსაზრებით, რამოდენიმე ენათა შერევა ჩვენს მუშაობაში შეაფერხებს ჩვენს ორგანიულ მუშაობას და ფრიად გააძნელებს საქმის წარმოებას. ჩვენს პარლამენტს ტრადიცია არა აქვს; ჩვენ ვქმნით ამ ტრადიციას და შეუძლებელია, რომ ესეთი კომპრომისული კანონები მივიღოთ.

სპირიდონ კედიას სიტყვა

პრინციპები და რეალობა.

ძალიან ცუდი მეთოდია ის მეთოდი, როდესაც კანონმდებელი ანგარიშს უწევს იმას, თუ რას იტყვიან სხვები;

ძალიან ცუდი მეთოდია ის მეთოდი, როდესაც პრაქტიკული მოღვაწე თავის პრაქტიკულ მოღვაწეობაში კანონებს ეხება იმ უზადო პრინციპებით, რომელნიც განყენებული რჩებიან და ცხოვრებაში შესვლისას შეურიგებელ რეალობაზედ იმსხვრევიან.

პრინციპები ერთია და როცა შეეცდებით მათს გამოყენებას რეალ მოღვაწეობაში, ეს პრინციპები ისევე განყენებულნი რჩებიან.

ამის ცოცხალი მაგალითები ამ პარლამენტში არის და ამის შესახებ ლაპარაკის გაგრძელება ზედ-მეტია...

შეცდომის შედეგები.

ჩვენ მივიღეთ კანონი, რომელიც სრულებით შეუსწავლელი და დაუმუშავებელი იყო. ეს იყო კანონი ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების შესახებ ეროვნულ საბჭოში. ეხლა ჩვენს წინ სდგას ამ კანონიდან წარმომდგარი საკითხი, თუ რა ენაზედ ილაპარაკონ ამ უმცირესობათაგან მოწვეულმა წარმომადგენლებმა.

ქართველი შეჩვეულია თავაზიანობას.

რასაკვირველია, ქართველი ერი შეჩვეულია თავაზიანობას, მაგრამ თუ ესე ვარიგეთ ჩვენი უფლებანი, შესაძლებელია შემდეგში ჩვენვე მოგვიხდეს ამ უფლებათა თხოვნა! ვისაც რეალი პოლიტიკის წარმოება უნდა, ის ანგარიშს ვერ გაუწევს იმას, თუ ვინ რას იტყვის.

თუ რეალი ინტერესის მიხედვით გინდათ გააკეთოთ ესა თუ ის საჭირო საქმე ერისათვის, თქვენ უნდა გააკეთოთ იგი ყოვლის მიხედვით.

დემოკრატიზმი საქართველოსათვის გვინდა.

ის დებულება, რომ თუ ესა და ის საკითხი ამრიგათ გადავქმნით, სადაური დემოკრატიზმი იქნებაო, ყოვლად შემცდარია. ჩვენ დემოკრატიული რესპუბლიკა მისთვის გვინდა, რომ საქართველო გაძლიერდეს; ხოლო თუ ესეთი დემოკრატიზმი არსებობას გვისპობს, იგი საჭირო არ არის.

საქართველოს დაპყრობილი ერთი მტკაველი არ აქვს.

შვეიცარიის მაგალითი არასფერს არ ამბობს. აქ მოყვანილია ზერელე მაგალითები, რომელნიც სრულებით ვერ გვარწმუნებენ.

ჩვენს საზღვრებში არც ერთი მტკაველი მიწა არ არის დაპყრობილი და სხვისი.

აქ არ არიან დამონებული და შევიწროვებული ერები.

აქ არიან შემოსული უცხოეთიდან, რომელთაც ჩვენს მიწაზედ თავი შეუფარებიათ.

მოქალაქე ვალდებულია მსხვერპლიც გაიღოს.

ის ქართველი, რომელიც მოსულა და ჩვენში მოქალაქობრივ ცხოვრებას შესდგომია, ვალდებულია ამისათვის საჭირო მსხვერპლიც გასწიოს.

თუ არ უნდა, უნდა მოვთხოვოთ:

ის მოქალაქე, რომელიც აქ თავის პირად ცხოვრებას და კეთილდღეობას ანხორციელებს, უნდა სამაგიერო ვალდებულება იცნოს.

აქ მოწმეთ არავინ მოსულა.

ყველა სხვა მოსაზრებათა გარდა საინტერესოა ამ კანონის პრაქტიკული [illegible] აქ წარმოდგენილი იქნება 7 ეროვნება და მათ მიეცემათ უფლება ამ შვიდივე ენაზე ილაპარაკონ. მაშინ მათ ის საშუალებაც უნდა მისცეთ, რომ გაიგონ აქ თქმული და ჩვენც გავიგოთ მათი ნათქვამი; ჩვენ მისთვის მოვსულვართ, რომ ერთმანეთს აზრი გავუზიაროთ და პასუხი გავცეთ. მოწმეთ აქ არავინ მოსულა!

ყველაფერი ყველასათვის გასაგები უნდა იყოს და როგორ გაძნელდება მაშინ საპარლამენტო მუშაობა!

ამ კანონს ნამდვილი ხასიათი აქვს.

არავინ იქნება წინააღმდეგი, რომ მათ თავიანთ ეროვნული შემოქმედებითი და კულტურულ მუშაობას წარ-

---

რაზე [illegible] ოსპეტ[illegible] [illegible]

(დასასრული)

გამოველ საჩქაროდ, რომ რამე შემეჭამა და სული მიმებრუნებინა. ხელმეორედ რომ დავბრუნდი 4 ს. და 3 წ. იყო. ეს ინიტომ დავბაბასოვრდა, რომ როცა საბმართველოს კარებს მივადექი, ხინ თოფიანი კაცი გადამეღობა და გამომიცხადა რომ 4 საათის შემდეგ არვის შეუძლია შესვლა თუ რომ „პროპუსკი“ არა აქვსო.

გამოვბრუნდი ისევ დაღონებული. მეორე დღეს სამშაბათი იყო. ამ ღღეს ბ. კანდელაკი მთხოვნელებს ღებულობს; ის ახალი დროის კაცია, ვიფიქრე, ისევ იმას ვნახავ და ამდენ მისვლა-მოსვლას და დროს დაკარგვას თავიდან ავიცდენ. ჩემდა საუბედუროდ ბ. კანდელაკი ამ დღეს ვერ მიმიღებდა, რადგანაც რაღაც კოებაზედ უნდა დასწრებოდა. მაშ რა მექნა; კიდევ ბ. აბელოვთან... კიდევ სამ საათამდინ ცდა. არა, ამდენი მოთმინება აღარ შემეძლო. ჩაველ ქვემო სართულში და მეკარეს შევჩივლე, არ შეიძლება, რომ სამ საათამდინ არ მაცდევინოთ და ეს ჩემი თხოვნა სხვა ვისმე გადავსცე მეთქი?

მიმიყვანა ბ. აბელოვის უფროსს თანაშემწესთან. როდესაც ჩემი თავ-გადასავალი ვუთხარი მან ამიხსნა, რომ წესი ასეთიაო:

— სადგურის უფროსმა „პროტოკოლი“ უნდა შეადგინოს, რომ თქვენ ამა და ამ მიზეზის გამო ვერ მოახერხეთ გამგზავრება...

— ბატონო, მე სწორედ სადგურის უფროსს ვუჩივი, რომ მან არ მიიღო მხედველობაში ჩემი საჩივარი იმ გარემოებათა შესახებ, რომელთა მიზეზით ვერ მოვახერხე მგზავრობა.

— მაშ მიმართეთ მილიციონერს, რომ იმან შეადგინოს ეს ოქმი.

— ბატონო, მილიციონერმა რა იცის, ვიყავ სადგურზედ თუ არა?

— კანონით, თუ ასეთი ოქმი არ შესდგა, ფული არ დაგიბრუნდებათ.

გამოველ დაღონებული და გავსწიე სადგურისაკენ.

— რომელია აქ უფროსი მილიციონერი—ვეკითხები მხიარულად მოლაპარაკე მილიციონერებს, რომელნიც სადგურის ახლო შეჯგუფებულნი იყვნენ.

ჩემ შეკითხვაზედ ერთი დაბალ ტანის მილიციონერი გამომეხმაურა, რომელსაც მოვუყე ჩემი გასაჭირი.

— უეჭველია თქვენ გეხსომებათ თუ რა სშინელი უწესოება და თავის მტვრევა იყო სადგურზედ 12 და 13 ამ თვეს.

— თავის მტვრევა და მაგისთანა? სულ [illegible] ჩალეწეს ვაგონების მინები.

— აბა მაშ, შენი ჭირიმე, რაკი თქვენც გიჩანავთ ეს ამბავი, „პროტოკოლის“ სახით მიმოწმეთ იგი! შეეხვეწე მილიციონერს.

— კი, ბატონო, მაგას ვინ არ გიმოწმებთ; მაგრამ თუ კომისარმა ნება არ დამრთო ისე არ შემიძლიან ოქმის შედგენა.

სადგურის კომისარს, იქვე აქვს თავის კაბინეტი. ის მოხდენილი, სიცოცხლით სავსე ყმაწვილი კაცია, რომელსაც გვერდზე კარგა მოზრდილი რევოლვერი ჰკიდია.

ამასაც მოვუყე თავიდგან ჩემი თავგადასავალი დაბოლოს.

— ეხლა იმას გთხოვ ბატონო, ნება დართოთ თქვენ უფროსს მილიციონერს ამის შესახებ ოქმი შეაყენოს.

ქართველები რომ იტყვიან—შეხტა შემოტრიალდაო, სწორედ ისე იტაცა კომისარმა ეს ჩემი წინადადება.

— თქვენ გნებავთ, რომ მოწმობა მოგცეთ თუ რა მიზეზით ვერ შესძელით წასვლა...

— ბატონო, მე ეგ არ მითხოვნია...

— ეს სულ ერთია. მე არ შემიძლიან მაგისთანა ოქმის შედგენა! მე მაგის უფლება არა მაქვს: „პროტოკოლი“ მაშინ შემიძლიან შევაყენო თუ რომ რამე მიზეზით მატარებელი სულ არ გავიდა სადგურიდგან და სხვა და სხვა.

მე მოუთმენლად ველოდი, როდის დამშვიდდებოდა ეს ახირებული ტემპერამენტის კომისარი, რომ ბოდიშით თავი დამეხწია მის კაბინეტიდგან: ძალიან მიმძიმს ლაპარაკი ფიცხ ადამიანთან, მეტადრე თუ მას გვერდზე დიდი რევოლვერი ჰკიდია.

მოვდივარ დაღონებული სახლში და თან ჩემს თავს ვლანძღავ—რაზედ ავიტკივე აუტკივარი თავი, ისიც რაღაც ორი ფუთი ფქვილის ჩამოსატანად სოფლიდან. ცალკე ბილეთის ფული დავკარგე 26 მ. 50 კ.; ამას ზედ დაუმატეთ ტრამვაის ხარჯი 7 მ. 50 კ. და დროს დაკარგვა კიდევ სხვა. მაგრამ ნუ შეხვალ ნუ ეპანებიო, ნუ გამოხვალ და ნუ თრთიო. ჩემი საქმეც ასეა: რაკი ღა ერთი შევტოპე—ბოლომდინ უნდა მივიდე. ჯერ ხომ ბ. კანდელაკი არ მინახავს. რაღაც ახირებული იმედი მაქვს ამ კაცისა, რომ ეს თავიდგან ამაცდენს ამდენ დავიდარაბას.

— ზეგ, ხუთშაბათს, არ დამავიწყო, ბ. კანდელაკი უნდა ვნახო; ვეუბნები სახლში დიასახლისს.

— კი, მაგრამ, ეს ფქვილი რომ გამოგველია!

— მოდი, მამა, მე წავალ მაგ ბილეთით, ვინ უყურებს ვადა გასული ბილეთია, თუ არა. შენც თავიდან აიცილებ ამ ვაი-ვაგლახს.

— არა, შვილო, ეგ ხომ მოტყუება იქნება. ვიცი ამ არეულობით ბევრი სარგებლობს და უბილეთოც ბევრი მოგზაურობს, მაგრამ ჩვენ ეს არ უნდა ვიკადროთ.

— მაშ ბილეთს ავიღებ.

შენც რომ ჩემი საქმე დაგემართოს?

ჩემმა შვილმა არ დაიშალა. წუხელის სადგურზედ წავიდა და არ დაბრუნებულა. თუ რამ უბედურება არ შეემთხვა ალბად წავიდა, მაგრამ ვაი ამ წასვლას, ისეთი გულისხეთქას განვიცდი, თითქოს საომრად გამესტუმროს ჩემი შვილი. რა მადლს მოისხამდა ბ. კანდელაკი, რომ ბრძანება გაეცა იმდენი ბილეთი გაეცათ, რამდენიც ალაგი მოიპოვება მატარებელში; მაშინ ხომ ეს ჩვენი თავის დამამცირებელი უწესოება აღარ იქნებოდა! უთუოდ გავუტარებ ამ აზრს, ბ. კანდელაკს რომ ვნახამ.

აგერ ხუთშაბათიც მოვიდა, მაგრამ კაცს ბედი უნდა ჰქონდეს: ბ. კანდელაკი მაინც ვერ ვნახე; ის კიდევ რაღაც კრებაზედ შეაგვიანეს და მეკარემ გამოგვიცხადა, რომ მის მაგიერ ინახულებს მისი თანაშემწეო.

შევყავი თავი გზების უფროსის თანაშემწის კაბინეტში. დანახვისთანავე შევატყვე რომ ის ქართველი არ იყო და რუსულად მოუყე ჩემი თავგადასავალი.

— ეს სულ უბრალო საქმეა, გამიკეთა გული ამ ღვთისნიერმა კაცმა: შემოიტანეთ განცხადება, შიგ ყველა ეს აღწერეთ, რაც პირადათ მიამბეთ. ამას საბჭოში გავარჩევთ და უეჭველია ფულს დაგიბრუნებენ.

— ბატონო, მე უკვე დიდი ხანია მზად დაწერილი მაქვს ჩემი განცხადება; ამ სიტყვებით მე მორცხვად ჯიბიდან ამოვიღე ქართულად დაწერილი განცხადება.

განა არა, გული მიგრძნობდა, რომ ქართულად დაწერილი თხოვნა ისე ვერ გასჭრიდა, როგორადაც რუსულად დაწერილი. მაგრამ, ბ. კანდელაკი რომ გზის უფროსად მეგულებოდა, ამან ამირია დავთრები.

— ეს რა არის! შეკრთა უფროსის თანაშემწე,—ალბად არ მოელოდა ასეთ სიურპრიზს: მე ქართული კითხვა არ ვიცი...

— ბატონო, ამ განცხადების შინაარსი სიტყვიერად მოგახსენე უნაკლოსოთ.

— კი, მაგრამ... იცით რა: სჯობს ეს თქვენი განცხადება ჩერქეზოვის ქუჩაზე წაიღოთ და მიართვათ Нач. службы сборовъ“; იქ მიბრძანდით და როგორც უნდა მოიქცეთ, იქ ყველაფერს კარგათ აგიხსნიან.

ცხადი იყო, რომ ქართულად დაწერილ განცხადებამ მთლად საქმე წამიხდინა. თავიდამ მიშორებდა. მეც თავი დაუკარ და წაველ „ჩერქეზოვის“ ქუჩაზე.

შევაღე კანცელარიის კარი და მესტვირესავით დავიწყე გაზეპირებული ჩემი ამბავი.

— თქვენ ექიმის მოწმობა არა გაქვთ?

ექიმის მოწმობა! ალბად გიჟად თუ მიმიღეს, გავიფიქრე.

— ექიმის მოწმობა, განიმეორა მოხელემ: მოწმობა იმისი, რომ თქვენ ავადმყოფობის გამო ვერ შესძელით წასვლა.

— არა, ბატონო; აკი მოგახსენეთ რა მიზეზითაც ვერ შევძელ წასვლა.

— მაშ თქვენ ძალა უნდა დაგეტანებინათ სადგურის უფროსისათვის, რომ მას ოქმი შეედგინა.

— ბატონო, რამიშვილს არა აქვს იმოდენა ძალა, რომ სოფლის ვიღაც კომისარი დაიმორჩილოს და მე საიდან მექნება ისეთი ძალა რომ სადგურის უფროსს ძალა დავატანო.

— მაშ აი რას მოგახსენებთ: შემოიტანეთ თქვენი განცხადება; ამ განცხადებას ჩვენ, რასაკვირველია, განვიხილავთ, გავარჩევთ და... უარს გეტყვით. ამის შემდეგ თქვენ საჩივარს გაარჩევს რკ. გზ. საბჭო; გაარჩევს იგი და... ისიც უარს გეტყვით. შემდეგ ამისა, თუ რასაკვირველია ამ ხალისი გექმნათ, თქვენს საჩივარს სამართლოში გადიტანთ; იქაც უარს გეტყვიან; იმატომ რომ ჯერ მაგათი არ ყოფილა რომ ბილეთის ფული დაგვებრუნებინოს მგზავრთაგან. [illegible] ლა როგორც გენებოთ ისე მოიქეცი.

სწორედ მოგახსენოთ, იმედი მაქვს, რომ ჩემი ბილეთის ფულებათ ვიბრუნო; მაგრამ ხომ მოგ[illegible] გადაწ[illegible] ჯიუტის კაცის ხასიათი, [illegible] მივიყვანს [illegible] ყვეტილი მაქვს ბოლომ[illegible] წყვეტია: [illegible] საქმე. ერთი ვერ [illegible] საქმის წა[illegible] ენაზედ განვაგრძო[illegible] ბ. კანდელაკ[illegible] მოება? ჩემს ბ[illegible] ალაგს სტოვებს. [illegible] თურმე თავის[illegible] ალაგას? ყველა [illegible] მოიწვევენ [illegible] თავის მნიშვნელობა [illegible] კითხვას [illegible]

პ. ყ—ნ

Սիրելի գրագետներ

Ինչպես գրել ճիշտ, գեղեցիկ և հասկանալի

Ամեն ոք, ով գրիչ է վերցնում կամ ստեղնաշար է հարվածում, պետք է հարցնի՝ ինչպես գրել, որպեսզի ուրիշները հասկանան։ Սույն ուղեցույցը հենվում է ամենապարզ սկզբունքների վրա։ Դրանք չեն փոխվում տարիներով, և դրանք հարգելի են թե՛ հին, թե՛ նոր գրագետների համար։

Գլուխ 1. Նախադասությունը

Նախադասությունը մի միտք է, որն ավարտվում է կետով, հարցական նշանով կամ բացականչական նշանով։ Եթե դուք չգիտեք, թե որտեղ դնեք կետը, գրեք կարճ նախադասություններ։ Երկար նախադասությունները դժվարանում են։

Ամեն նախադասություն սկսվում է մեծատառով։ Դա նշանակում է, որ անունները, քաղաքները, ամսվա անունները և նախադասության առաջին բառերը գրվում են մեծատառով։

Գլուխ 2. Պարբերությունը

Պարբերությունը մի քանի նախադասություն է, որոնք խոսում են մի բանի մասին։ Նոր գաղափարը նոր պարբերություն է պահանջում։ Պարբերությունը սկսվում է գծիկով կամ նոր տողով։

Գլուխ 3. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 4. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 5. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 6. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 7. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 8. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 9. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 10. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 11. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 12. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 13. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 14. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 15. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 16. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 17. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 18. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 19. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 20. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 21. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 22. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 23. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 24. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 25. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 26. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 27. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 28. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 29. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 30. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 31. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 32. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 33. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 34. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 35. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 36. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 37. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 38. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 39. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 40. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 41. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 42. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 43. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 44. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 45. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 46. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 47. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 48. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 49. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 50. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 51. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 52. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 53. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 54. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 55. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 56. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 57. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 58. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 59. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 60. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 61. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 62. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 63. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 64. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 65. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 66. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 67. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 68. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 69. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 70. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 71. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 72. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 73. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 74. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 75. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 76. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 77. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 78. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 79. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 80. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 81. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 82. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 83. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 84. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 85. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 86. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 87. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 88. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 89. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 90. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 91. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 92. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 93. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 94. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 95. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 96. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 97. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 98. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 99. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 100. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 101. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 102. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 103. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 104. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 105. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 106. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 107. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 108. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 109. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 110. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 111. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 112. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 113. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 114. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 115. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 116. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 117. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 118. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 119. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 120. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 121. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 122. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 123. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 124. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 125. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 126. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 127. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 128. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 129. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 130. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 131. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 132. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 133. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 134. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 135. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «Հարգելի պարոն Սարգիս»։ Հետո գրեք հարցը կամ պատասխանը։ Վերջում գրեք՝ «Շնորհակալ եմ», «Սիրով՝ Արամ»։

Գլուխ 136. Ինչպես գրել դիմում

Դիմումում գրեք՝ ինչ եք ուզում, ինչու եք ուզում, և ինչպես կարող է օգտակար լինել։ Դիմումը պետք է հակիրճ լինի։

Գլուխ 137. Ինչպես գրել բացատրություն

Բացատրությունը ասում է, թե ինչպես է մի բան աշխատում։ Գրեք քայլերը հերթականությամբ։ Օգտագործեք «նախ», «հետո», «վերջապես»։

Գլուխ 138. Ինչպես գրել նամակ

Նամակի սկզբում գրեք՝ «Սիրելի Անի», «

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მარდეს. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ქართველობა არ დაიშურებს თავს წვლილს ამ დიდი საქმისთვის.

პ. სურგულაძე.

ვ ა ხ ტ ა ნ გ ი

საქართველოს მადნებზე ოდითგან უთხრობიათ სტრაბონს და პლინიუს. ბატონიშვილ ვახუშტის გეოგრაფიაში დიდძალი სამადნო ადგილებია ჩამოთვლილი.

ვახუშტის შემდეგ ირაკლი მეორე გახსნა მრავალი მადანი, როგორც: წილკა-ბორჩალოში, ძველ ბერდუჯში, სადაც დედოფალ დარეჯანის პირადი ბრძანებით, გარდა სამადნო მუშაობისა, მოწვეულ თათრებმა დამართეს პლატაციებიც.

თანდისთანობით, ახლაც მრავალ ჩნდება: როგორც ახმეტის ნავთებ, ივრის ნაპირებზე, იალონის ხაზით, სადაც ძლავრად ჰსჩქეფს სანავთო ძარღვი. ამ ადგილებშივე აუარებელ გლაუმერის მარილია, რომლის ქარხანაც გამართა რუსის ინჟენერმა ბახმეტევმა.

მაგრამ არის ერთი სრულიად უცნობი საქვანახშირო მადანი, რომელიც არ უნახია არცერთს ევროპიელ მოგზაურს და გეოლოგს. მე პირადათ ვნახე შემთხვევით წრეულს მკათათვეში. აქედან რამდენიმე ვერსით დაბანაკებულ იყენენ დუშელი მეამბოხენი და მოლაპარაკენიც იყო ბრძოლისა. ეს იყო სარკინეთის მუშეერეალზე.

სარკინეთი ფონ ფარმართობის ხანაში ეს იყო ცნობილი უმდიდრეს მადნად. მისი ველური მოსახლეობა მეშინებოდა ალექსანდრე მაკედონელის მახვილით კედლის გახეროვნებით ივლტოდა კავკასიონის მთებში და ახლაც არსებობს დიდელთა სახელდებით.

სარკინეთის კალთებზე შიომღვიმის მონასტრიდან ორი ვერსის დაშორებით, ტკვრის მარცხენა ტიფომზე, მრავალთ იპოება ქვანახშირი, რასაც ადასტურებს გაკვრით პლატონ იოსელიანი. ქვანახშირი ძველადაც გამოჩენილა მაგრამ ყურადღება არავის მიქცევია. ადესმე აქ აღნაგობდა ორმართული ქალაქი. შეიძლება იყოს ეგი მისგან ორი ვერსით დაშორებულს ბრწყინვალე ქალაქ არმაზისა, რომელსაც სამი სახელით ადიადებს სამი მეისტორიე: სტრამონი, პლინიოსი და პტოლომეფსა (Ar asica, Harmatis, Armoctica) სწორედ ამ ადგილას დასცეს ბანაკი რომაელ მხედართ მთავრებმა. მათი ზვიადი ლეგიონები აქედან აკივლებდნენ სამეუფეო საყვირს მცხეთის დასალეწად.

ორი-სამი ვერსის მოშორებით ჩამოდის **ალმასის** წყალი. შეიძლება ამის სახელიც რაიმეს ამტკიცებდეს?

მადნის მდებარეობა კეთილია. დასახლებული თბილისს და რკინის გზას, უსაცილოდ დიდ როლს შეასრულებს, როდესაც საქართველოში წარმართება დიდი წარმოება და მრეწველობა.

გ. ლეონიძე.

კ ო ნ ფ ე რ ა ნ ს ი

ს ა ფ ე ლ ი

სოფელი! ყველანი ამაზე ლაპარაკობენ. ყველანი სოფელზე გაიძახიან. მაგრამ ყველა კი გიურობის მას, უფრო შორდებიან. სოფელი გასართობად, დიაღაც რომ კარგია. რატომ? რამდენიმე თვე საგანგებოდ სასიამოვნოა იქ ცხოვრება! განსაკუთრებით ახალგაზდა სტუდენტ-მოწაფეებს უყვართ სოფელზე ლაპარაკი. მაგრამ ვის ჩაუხედნია სოფლის გულში, ვის უგდია ყური მის მაჯისცემისთვის, ვის აღმოუკითხნია მისი ზრახვა თუ ჰირ-ვარამი? არავის. ცარიელი დეკორატი, კომისიები, აგიტაციები და პროპაგანდა არა კმარა. ეს ყოველივე მიუკარებელი რჩება გაუნათლებელ ხალხში, არა ხორციელდება, ცხოვრებას ვერ ეგუება, ჰაერშივე რჩება, არ სწვდება ხალხის გულს და სულს. რას წარმოადგენს დღევანდელი სოფლის სურათი? აბურძგვნულ, აწეწილ, არეულ-დარეულ, ყოველად უშესრიგო და უპატრონო ცხოვრებას. ხალხი იმდენად გაველურდა, რომ ყოველგვარ სახიზღობას ასრულებს. დღეს ჩვენ გლეხს აღარაფერი სწამს: აღარც ეკლესია, აღარც ღმერთი, აღარც სკოლა თუ განათლება, აღარც სინდისი, აღარც სამართალი, აღარც კანონი და აღარც წესი და რიგი. და ყოველივე ამაში ვინ არის დამნაშავე. მხოლოდ ჩვენ. ათასი პროპაგანდისტების ჩიჩინი, ათასი აზრების მოხვევა თავზედ. იმის მაგივრად, რომ უბრალოდ მივსულიყავით ხალხთან, ჩაგვეხედნა გლეხკაცის ფსიხოლოგიაში, გაგვეცნო მისი პიროვნება, მოთხოვნილება, გაგვეგო მისი შეხედულობა ცხოვრებაზე, ჩვენ პროგრამები წაუდგენეთ წერა-კითხვის არა მცოდნე ხალხს. გოლოვინის პროსპექტზე მოსიარულე ახალგაზდა ლაპარაკობს მიწის სოციალიზაციაზე, გლეხკაცის მიწების მიცემა-ჩამორთმევაზე, ეს მაშინ, როდესაც მას სრული წარმოდგენა არც კი აქვს არც სოფელზე და არც გლეხკაცზე. და რა ნაყოფი გამოიტანს ამან ეს იქიდან სჩანს, რომ როგორც სიმნაღის, ისე თელავის მაზრის გლეხკაცობის უმეტესმა ნაწილმა საერობო არჩევნებში ხმა არც ერთ პარტიას არ მისცა: „აღარ გვინდა თქვენი არჩევნები! მოგვწყდით თავიდან. ყველა თავისას გაიძახის. თქვენიც ველარა გავიგეთ-რაო!“

ამ რიგად გლეხკაცმა „მუშათა პარტიასაც“ აღარ მისცა ხმა. მიუხედავად იმისა რომ სულ იმას გაიძახოდნენ „მუშათა პარტიას ვეკუთვნითო“. ეხლა კი მწარედ ამბობენ. „ამ პარტიამ კი გვიყო, რაც გვიყო“. ეხლა აღარც ერთი პარტიისა აღარა გვჯერაო“. დღევანდელ უკულმართ ცხოვრებამ ხომ მეტად გააბრიყვა და გაათამამა გლეხი. ფულით აიკლო! ხანდუკები ბონებით გააესო, ბელელი პურით. ახლა ელოდება და თამამად გაიძახის: „წადით თქვენც და თქვენი სწავლა-ცოდნა. მე თუ უსწავლელი ვარ თქვენზე უკედ ვერა ვცხოვრობო“,—ასე უუგნებელად და წინდაუხედავად სჯის ცხოვრებაზე გლეხი. „თქვენ, თქვენ დგელუპეთ ნასწავლ ხალხმა, ვიდრე თქვენ არ მოისპობით, ჩვენ ვერ ვიარებთო“,—და მბრთლაც თუ ერთი განახეს ცოტა ოდენად სუფთად ჩაცმული, მაშინვე მტრულის თვალით დაგიწყებენ ყურებას. ყოფილ მემამულეებს ხომ პირდაპირ თოკს უქერენ ყელში. მიუხედავად იმისა რომ დღევანდელ მემამულეს აღარაფერი არა აქვს, თითქმის ყველაფერი ჩაშოარეულ. შემთხვევაც იყო რომ სახლიდან პრონები გამოჰყარეს და თითონ გლეხკაცები დადგნენ, „მე ვიყო და მე არაო“,—აი დღევანდელი გლეხკაცის ლოზუნგი! და ყოველივე ამის მეზი ვინ არის? ის, ვინც გზავნიდა ხალხს და ეუბნებოდა: „თავად-აზნაურია თქვენი მტერია, ვიდრე ეგენი [illegible] ეუსვრებიან, *თქვენ მოსვენება* [illegible] *გეძინებათო*“. ხალხიც გაიყოლინეთ, [illegible] ამ ატმოსფერით. ანგარიში [illegible] დაიწყეს ბრალიანის და [illegible] შეგიწროება და დევნა. [illegible] არ არის გარჩევა, არ არის [illegible] ოციდან ოცდა სამ თუმნამდის და ქერი ხუთმეტ თუმნამდის ფასობს კოდი. ყველი ოცდა ხუთი თუმანი, ერბო ორმოცი თუმანი, მატყლი ათი თუმანი ფული, ხელადა ღვინო ცხუთმეტი მანეთია, მაგრამ აქაური დუქნებში ლოთობა და ფოფების სროლა მაინც არ ისპობა. აქეთ მობილიზაცია კარგად მიდის. 1896—1898 წლის დაბადებულნი ერწო-თიანეთის მხრიდან უკვე გაიწვიეს და ყველანი ხალისით წავიდნენ. მეცხვარეებმა მთიდან ცხვარი ძრიელ ადრე ჩამორეკეს, მიზეზათ იმას ასახელებენ რომ, ქისტებისაგან ყოველ დღე მუქარა მოგვდიოდაო. სოფ. თიანეთში საქონელს ციმბირის ჭირი გამოაჩნდა. ხალხი ავადმყოფი საქონლის ხორცის ჭამას არ ერიდება და მიზეზიც ის არის, რომ ეს სენი ხალხშიაც გაჩნდა და რამდენიმე კაცაც იმსხვერპლა.

როგორც გავიგეთ ხევსურთ სოფელში საავადმყოფოს გახსნას ისევ აპირობენო, ღმერთმა ჰქნას, რომ ეს ხმა გამართლდეს.

ერწო-თიანეთის მხარეს, ძრიელ ბევრი ხალხი მოაწყდა პურის სასყიდლად; ზოგს მარილი, ზოგს ხახვი, ზოგს ჰურეული და ზოგს უბრალო ძველმანები მოაქვთ გასასყიდად, სუყველანი კი პურსა თხოულობენ; კოდ პურში ოცდა ათ თუმანს და ქერში თხუთმეტს თუმანს იძლევიან; ხალხს მრჩეველი უნდა, თორემ შესაძლებელია პური თვით აქაურებსაც შემოაკლდეს და საძებრათ გაუხდეთ...

ქართველი ოსებში ნამყოფი.

თ ე ა ტ რ ი დ ა მ უ ს ი კ ა

სახელმწიფო თეატრი. დღეს მიდის „ფაუსტი“ მონაწილეობენ: ვოლ-ლევიცკისა, მოროზოვა, ბერეზინი, ზუბარევი. დირიჟორი ცენოვსკი. 30 სექტ. „ტოსკა“.

„ლადია არგონავტოვ“. ხვალ საღამოა პროფ. ნ. ნ. ჩერეპინის მუსიკალურ პოეზიისა. პროგრამაში შედის გამოუქვეყნებელი ნაწარმოები კომპოზიტორის: სცენა მეტერლინკის „შუაზელ“-იდან, ფრაგმენტი გამოუცემელ ბალეტიდან: „ზღაპარი ღიმილის დედოფალზე“, რომანები ბელის და კ. ბალმონტის სიტყვებზე „შორეული ქვეყანა“ და სხ. ამის გარდა ნაწყვეტი ბალეტიდან „ნარგიზი და გამოძახილი“ (მონ. ხორო, ორკესტრი და ბალეტი) ინსცენიროვკა „ფერიების ზღაპრების“.

რიტმიული გიმნასტიკის ინსტიტუტი, თბილისში იხსნება განყოფილება ჟ. დალკროზის რიტმიული გიმნასტიკის ინსტიტუტი, სათავეში უდგას ჟ. ი. მატინიონ-ზალცმანი, რომელმაც უშუალოთ მიიღო თავის მეტრიდან თანხმობა, რომ ფბილისში გახსნას ნელოლეოფუსს ინსტიტუტის განყოფილება. ინსტიტუტი მოწყობილი იქნება, როგორც ხელოლეოფუსში და იქნება იგივე უფლებები.

რედაქტორი **გერონტი ქიქოძე.**

ი ყ ი დ ე ბ ა

ს ა ხ ლ ი

ცნობების მიღება შეიძლება: მოსკოვის ქუჩა № 20, მესამე სართულზე, ბინა № 4; ბ. გაეონია. (5—3)

ი ყ ი დ ე ბ ა

პ ი ა ნ ი ნ ო გ ვ ი კ ე რ ი ს ა

მისამართი: მოსკოვის ქ. № 20 მესამე სართულზე, ბინა № 4; გაეონია—ფასი 2,600 მ. 3—3

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

საქართველოს რკინის გზის სამმართველო ამცნებს მგზავრთა ს[illegible] [illegible] ... ...